Productomschrijving ‘Ergotherapie bij kinderen met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS)’ - eerste lijn

Versie 1.0
Publicatiedatum: november 2026
Auteurs: Monique van Poppel, Dineke Reitsema, Jeroen Zagers – Vakgroep GGZ

Productomschrijving	**Ergotherapie bij kinderen met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS)**
Cliënt (-en groep)/klant	Kinderen met een ASS (DSM- 5, American Psychiatric Association, 2013).
Indicaties/hulpvraag	Behandeling en begeleiding van kinderen (of ouders/verzorgers van) met een ASS.
Doel van het product	De eerstelijns ergotherapeut heeft handvatten om een behandeling vorm te kunnen geven. Dit kan bestaan uit o.a. 1. Ergotherapeutische diagnostiek 2. Advies en Instructie cliënt(systeem) 3. Training en begeleiding cliënt
Aanbieder (+expertise) **Naam instelling/praktijk**	Kinderergotherapeut
Werksetting	Eerste lijn
Inhoud/werkwijze **(Product + toelichting)**	**Ergotherapeutische diagnostiek/intake** • BordjeVol Methode (vanaf 8/9 jaar). Dit geeft kind (en ouder) vastigheid tijdens het intakegesprek. Hiermee voorkom je dat de ouder het hele gesprek overneemt en kan het kind zelf de onderwerpen kiezen die op dat moment belangrijk zijn. In het tweede gesprek is altijd ruimte om meer uit te vragen bij de ouder. In het eerste kennismakingsgesprek is het vooral belangrijk om het kind gevoel van regie te geven. Anders kan deze erg opzien tegen de ergotherapie. **Prikkelverwerking** • Sensory Profile (SP)-NL en bijbehorende observaties en gesprekken met ouders/verzorgers (Dunn, 1994; Ermer & Dunn, 1998). • School Companion (SC) afnemen door leerkrachten • Gezinsprikkelprofiel opstellen • De prikkelverwerking zal nooit helemaal beter worden. Inzet is vooral op het omgaan met, in plaats van voorkomen van. • Gedrag afleren moet altijd vervangen worden voor andere activiteiten **Gedragsproblemen** • 'Two Typical Day Interview' afnemen met ouders/verzorgers (de dag- en weekplanning van het kind bespreken en kijken naar de ervaren problemen in het dagelijks leven) Uitzoeken waarom een kind iets doet en vervolgens inzetten: • Emotiemeters • Dagschema met veranderingen erin gebouwd • Social Stories (hulpmiddel en beschrijving van een sociale situatie met als doel inzicht te geven in sociale signalen en aan te geven welke reacties in die situatie gepast zijn. Het verhaal moet wel direct aansluiten bij de specifieke situatie van de persoon met ASS/autisme). • 4G-Model (Gebeurtenis, Gedachten, Gevoelens en Gedrag). Helpt het kind gedachten, gevoelens, en gedrag in reactie op bepaalde gebeurtenissen te begrijpen en te beheren. • Geef me de 5-methode: een praktijkgerichte methodiek voor omgang met mensen met autisme, ontwikkeld door Colette de Bruin (De Bruin, 2009; Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie, z.d.). Deze methode richt zich op

	pijlers zoals autisme begrijpen, positief contact, basisrust creëren, problemen oplossen en ontwikkeling bevorderen (Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie, z.d.). • SOS-kaartjes - Het is een crisis- of hulpkaart: Kleine kunststof of papieren kaartjes (bijv. via Toosiedoos of www.bol.com) waarop je met een watervaste stift kunt schrijven wat hulpverleners/omstanders moeten doen bij overprikkeling, angst of een meltdown. **Slapen** • Avondroutine oefenen • Slaapkamerregels maken • Slaap dag en-nachtboek (bijvoorbeeld Slaapklets!) **Eten** • Programma voor sensorisch eten **Zindelijkheid** • Routine • Lichaamsbewustzijn trainen • Stappenplan maken **Zelfstandigheid** • Passende klusjes thuis laten doen • Routine met pictos • Dagschema met pictos • Stappenplannen • Motorische ontwikkeling (bijv. fietsen) **Sociaal contact** • Social stories methode met stripverhalen oefenen **Emotieregulatie** • Emotiemeters maken • Activiteiten om emoties te voelen gedurende de dag **Niet (volledig) mee kunnen doen** • Aanpassingen in kappen, zwemles sport e.d. **Grove motoriek/ fijne motoriek** • Ergotherapie behandeling **Executieve functies** • Breinhelden: programma waarmee executieve functies worden vertaald naar tien herkenbare Breinkrachten, zodat kinderen begrijpen waar zij aan werken en waarom dit belangrijk is (Breinhelden, z.d.). • Training ‘Beter bij de les’ (voor kinderen van 8-12 jaar. Gedurende 25 sessies trainen met vaardigheden die belangrijk zijn bij het leren, zoals: aandacht, planning, werkgeheugen, doel- en taakgericht gedrag. Zij trainen hun werkgeheugen en krijgen meer inzicht in hun leergedrag. Voor het afnemen dient een speciale cursus gevolgd te worden.

	Taakgerichtheid • Eerste, volgende, laatste methode (in het Engels bekend als First, Next, Last): Veelgebruikte en effectieve methode om kinderen te leren logisch te ordenen (sequentiëring). Deze techniek helpt kinderen om verhalen te begrijpen, hun taalvaardigheid te vergroten en dagelijkse routines zelfstandig uit te voeren.
Evaluatie	*Evaluatie voor thuissituatie* Gesprek met kind, ouders/verzorgers en leerkracht/mentor. *Evaluatie met school* Gesprek met intern begeleider (IB'er), leerkracht/mentor en zorgcoördinator. Bij de tussenevaluatie bespreken of de doelen in zicht komen, evalueer de ingezette interventies/methoden en of eventueel meer ingezet moet worden (bijvoorbeeld aanpassingen op school).
Behandel/advies-locatie	Behandeling kan zowel in de praktijk, op school of thuis plaatsvinden.
Tijdsinvestering	*Behandeltijd* Vanwege mogelijke concentratieproblemen van het kind, een behandeling niet langer dan 45 minuten houden. Inclusief gesprekje met ouders. In de meeste gevallen duurt een behandeling rond de 30 minuten. *Directe cliëntgebonden tijd (totaal)* Cliënt heeft vanuit de basisverzekering recht op 10 uur ergotherapie per kalenderjaar Directe werkzaamheden: cliëntcontact. Indirecte werkzaamheden: contacten/overleggen/rapportage. *Reistijd* Afhankelijk van waar de cliënt woont.
Kosten	Nederlandse Zorgautoriteit tarieven (NZa) of particuliere tarieven
Vergoeding	*Welke financiering is mogelijk en van toepassing?* • Zorgverzekeringswet (Zvw): vergoeding van 10 uur ergotherapie vanuit de basisverzekering, met aanspraak op het eigen risico. • Extra uren buiten de 10 uur uit de basisverzekering kunnen, indien van toepassing, uit de aanvullende verzekering van de ouder/verzorger komen. • Ergotherapie-uren kunnen eventueel vanuit een arrangement worden bekostigd door het samenwerkingsverband passend onderwijs.
Toegankelijkheid	Een arts, het buurtteam en de school (IB'er of zorgcoördinator) kunnen een verwijzing voor ergotherapie opstellen. Daarnaast is ergotherapie direct toegankelijk (DTE); hier zijn voorwaarden aan verbonden. Voor de meeste cliënten is het mogelijk zich zonder verwijzing aan te melden
Kwaliteit	*Het beschreven product is:* • Gebaseerd op literatuur /evidence • Cliëntgericht

Kwaliteit ergotherapeut	*Registratie/ deskundigheid* De ergotherapeut moet geregistreerd zijn in het Kwaliteitsregister Paramedici en een aantoonbare registratie hebben in het specialistenregister wanneer de behandeling bij de zorgverzekeraar wordt gedeclareerd als kinderergotherapie (Kwaliteitsregister Paramedici, z.d.). De kinderergotherapeut heeft specifieke deskundigheid in het werken met kinderen en heeft inzicht in de ontwikkeling passend bij kinderen en de leerlijnen op school. Dit is nodig om in te schatten in hoeverre doelen realistisch zijn.
Literatuur	• American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596 • Breinhelden. (z.d.). *Het Breinheldenprogramma*. Geraadpleegd op 9 september 2026, van https://breinhelden.nl/breinheldenprogramma/ • De Bruin, C. (2009). *Geef me de 5*. Graviant Educatieve Uitgaven. • Dunn, W. (1994). Performance of typical children on the Sensory Profile: An item analysis. *American Journal of Occupational Therapy, 48*(11), 967–974. https://doi.org/10.5014/ajot.48.11.967 • Ermer, J., & Dunn, W. (1998). The Sensory Profile: A discriminant analysis of children with and without disabilities. *American Journal of Occupational Therapy, 52*(4), 283–290. https://doi.org/10.5014/ajot.52.4.283 • GGZ Standaarden. (2017). *Zorgstandaard Autisme*. https://www.ggzstandaarden.nl/zorgstandaarden/autisme • Hartingsveldt, M. van, Kos, D., & le Granse, M. (Red.). (2023). *Grondslagen van ergotherapie* (6e herz. dr.). Bohn Stafleu van Loghum
Auteur(s)	Monique van Poppel, Dineke Reitsema, Jeroen Zagers. Leden Vakgroep GGZ
Contactadres	EN@ergotherapie.nl